

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Om Indretningen af Sorø Academi til en Folkelig Høiskole

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om Indretningen af Sorø Academi til en Folkelig Høiskole", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Aarhus Universitet, Kulturvidenskab. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1843_741-txr-root.pdf (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Oversigt over manuskripter og tryk

Manuskripter

Der er bevaret følgende manuskripter til værket, dels på Rigsarkivet, Christian 8.s arkiv, kasse 133, dels på Det Kongelige Bibliotek, København, Grundtvig-arkivet, fasc. 355.1.a og b.

Signatur	Type	Indhold
Christian 8.s arkiv, kasse 133	Endelig renskrift	Grundtvigs betænkning af 9. februar 1843 til kong Christian 8. "Om Indretningen af Sorø Academi til en Folkelig Høiskole"
Fasc. 355.1.a	Kladde	Kladde til Grundtvigs betænkning
Fascikel 355.1.b	Kopi	Kopi i fremmed, latinsk hånd af kladden i fasc. 355.1.a

Tryk

Nummer i *Bibliografien*: 741.

Værket blev ikke trykt i Grundtvigs levetid, men først i 1889, da rigsarkivar A.D. Jørgensen fandt det blandt Christian 8.s papirer. Denne trykte udgave har siden haft en central position blandt forfatterskabets pædagogiske skrifter og udgives derfor af GV.

Om Indretningen af Sorø Academi til en Folkelig Høiskole publiceredes første gang i en meddelelse af A.D. Jørgensen, "Et højskoleskrift af N. F. S. Grundtvig" i *Danskeren. Tidsskrift for Land og By*, 1889, s. 273-284.

Manuskripter

Christian 8.s arkiv

Grundtvigs renskrevne betænkning af 9. februar 1843 til Christian 8. befinder sig på Rigsarkivet, Christian 8.s arkiv, kasse 133, "Breve fra forskellige". Der er ikke bevaret noget følgebrev.

Manuskriptet består af 3 ark foldet til 6 blade, der er sammensyede i ryggen med grøn bogbindersnor. Bladene måler 205 x 255 mm.

Papiret er maskinpapir. Det yderste ark har vandmærket "J. WHATMAN / 1841". De to andre ark er af samme kvalitet, men har intet vandmærke.

Indholdsoversigt: [1] "Om / Indretningen af Sorø Academi / til en / Folkelig Höiskole", [2] blank, [3-12] tekst. Nederst s. [12] er værket dateret: "9 Febr 43".

Al tekst er i latinsk håndskrift. Grundtvig skrev normalt med gotisk håndskrift, men anvendte latinsk i ganske enkelte tilfælde, hvor misforståelse kunne befrygtes (foruden i sin engelske korrespondance og i gengivelse af bl.a. latinske citater) .

Skriftbilledet er præget af stor omhu; der er ingen rettelser, overstregninger eller tilføjelser, og teksten er usædvanligt letlæselig.

Grundtvig-arkivet

Det Kongelige Bibliotek: Grundtvigs kladde befinder sig på Grundtvig-arkivet, fasc. 355.1.a. Kopi heraf i fremmed, latinsk hånd, befinder sig samme sted i fasc. 355.1.b.

Danskeren. Tidsskrift for Land og By

De anvendte eksemplarer

Følgende eksemplarer er anvendt:

- 1. Indbundet eksemplar af *Danskeren. Tidsskrift for Land og By* oktober 1888-oktober 1889 tilhørende Grundtvig-Biblioteket, hovedsamlingen (ejersignatur "Karl Schønberg", opstillingsnr. 1 v).
- 2. Indbundet eksemplar af *Danskeren. Tidsskrift for Land og By* oktober 1888-oktober 1889 tilhørende Institut for Kirkehistorie, Københavns Universitet (katalognr. V a 4).
- 3. PDF-kopi af et eksemplar tilhørende Det Kongelige Bibliotek (katalognr. 60,-117 8o).

Eksemplar 1 er valgt som tekstgrundlag og har afgivet faksimiler til udgaven.

Det har ikke været muligt at fremskaffe et løst eksemplar af det pågældende nummer af *Danskeren. Tidsskrift for Land og By*.

Indholdsoversigt

273-276 A.D. *Jørgensens forord*: "Et højskoleskrift af N. F. S. Grundtvig. / Meddelt af A. D. Jørgensen.", 276-284 *Grundtvigs tekst*: "Om Indretningen af Sorø Academi til en *Folkelig Højskole*."

Der er flere afvigelser imellem førstetrykket A og Grundtvigs renskrevne betænkning R. Dette gælder navnlig fremhævelsespraksis. I R fremhæves v.h.a. understregninger, som i A repræsenteres ved spatieringer; men A spatierer visse ord, der *ikke* var understregede i R, og undlader at spatiere andre ord, som *var* understregede i R. Den af Grundtvig forkortede dato "9 Febr 43" skrives helt ud: "9. Februar 43."

Langt de fleste af disse og andre afvigelser blev korrigeret, da K.E. Bugge i 1968 genudgav teksten i *Grundtvigs skoleverden i tekster og udkast* bind 2 efter at have sammenholdt Jørgensens transskription med originalmanuskriptet.

Intern varians

Ved kollation af de tre eksemplarer af førstetrykket er der ikke fundet intern varians.

Hvorfor tryktes Grundtvigs betænkning i *Danskeren*?

Danskeren. Tidsskrift for Land og By var et månedsblad, der kostede 4 kr. halvårligt. Hver enkelt årgang pagineredes løbende. Oplagsstørrelsen kendes ikke.

Danskeren. Tidsskrift for Land og By udkom 1888-1894 og var redigeret af den historiske forfatter og grundtvigske præst Frederik Nygård sammen med Askov Højskoles forstander Ludvig Schrøder. Det udgik fra Askov Højskole. I en programmatisk henvendelse til læserne i et tillæg til det første nummer hedder det:

"det er det *virksomme* menneskeliv, udgiverne frem for alt ønsker at vække opmærksomhed for og styrke ungdommens mod på at deltage i."

Det blev et tidsskrift med et bredt folkeoplysende og kirkeligt indhold, og det havde desuden en fast

serie om handelsforhold. Ligesom de to redaktører kom skribenterne fra den grundtvigske højskole- og kirkeverden.

Et indlæg fra en højtstående statsemedsmand var ikke almindelig i *Danskeren*; A.D. Jørgensen var geheimearkivar (rigsarkivar) og var nok nationalt, men ikke grundtvigsk indstillet. Han må af faglige grunde alligevel have valgt at drøfte sit betydningsfulde fund af Grundtvigs betænkning til Christian 8. med netop Ludvig Schrøder, fordi denne var sin samtids fremmeste Grundtvig-kender. Sandsynligvis har Schrøder herefter foreslået, at betænkningen kunne publiceres i det af ham redigerede tidsskrift *Danskeren*.

Tekstkritik

Anvendt litteratur

- *Bibliografien*, se Johansen, Steen
- Grundtvig, N.F.S. (1968) *Grundtvigs skoleverden i tekster og udkast*, 2, udg. af K.E. Bugge. København
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, 1-4. København
- Nygård, Frederik & Ludvig Schrøder red. (1888-1889) *Danskeren. Tidsskrift for Land og By*. Kolding. Omslagene og tillægget til det første nummer af bladet er ikke bevaret i de indbundne udgaver, der har været til rådighed, men kopi af de citerede omslag og tillægget er fremskaffet fra Askov Højskoles bibliotek